

Фіскальні акценти

Оподаткування інвестиційних проєктів, запровадження нових правил адміністрування ПДВ, податкова амністія — основні події, які відбулися у 2021 році в податковій сфері

ДАР'Я ГОВОРУН

МІКРОКЛІМАТ ДЛЯ ІНВЕСТИТОРІВ

Зміни в оподаткуванні запроваджено Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування суб'єктів господарювання, які реалізують інвестиційні проєкти із значними інвестиціями в Україні» № 1293-IX. Ці зміни логічно пов'язані з прийняттям Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні».

Зокрема, до 1 січня 2035 року звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що ввозяться платником податку — інвестором із значними інвестиціями за умови, що такий прибуток отримано внаслідок виконання спеціального інвестиційного договору. Також інвестори із значними інвестиціями до 2035 року матимуть преференції при сплаті земельного податку та здійсненні плати за землю.

ПОДАТКОВА АМНІСТІЯ

З 1 вересня цього року стартувала податкова амністія. Триватиме вона один рік. Передбачається, що протягом цього строку громадяни України зможуть задекларувати свої реальні статки, що мали місце до 1 січня 2021 року, незалежно від джерел їх отримання. За наслідком такого декларування доведеться сплатити податки на доходи, але за ставками, які є значно нижчими від звичайних 18%. Цим механізмом можуть скористатися також громадяни, які є нерезидентами, не є резидентами України, але які були резидентами на момент отримання (набуття) об'єктів декларування чи на момент нарахування (отримання) доходів, за рахунок яких були отримані (набуті) об'єкти декларування, і які відповідно до цього Кодексу є чи були платниками податків.

Декларантами не можуть бути особи, які за будь-який рік, починаючи з 1 січня 2005 року, мали обов'язково декларувати свої доходи відповідно до законів у сфері запобігання корупції. Особи, стосовно яких з боку України застосовані спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції», також не можуть подати таку декларацію.

Ставки податку встановлено на рівні 2—9%. Вони диференційовані залежно від об'єкта оподаткування та місця знаходження таких активів. Є можливість обрати опцію сплати збору трьома рівними частинами, але у такому разі ставки дещо збільшуються. Визначено також перелік активів фізичної особи, щодо яких

не здійснюються нарахування та сплата збору з одноразового (спеціального) добровільного декларування.

Сплата збору з одноразового (спеціального) добровільного декларування здійснюється декларантом протягом 30 календарних днів з дати подання одноразової (спеціальної) добровільної декларації. У разі вибору способу оплати збору у розстрочку перший платіж вноситься протягом 30 календарних днів з дати подання одноразової (спеціальної) добровільної декларації, другий — до 1 листопада 2023 року, третій — до 1 листопада 2024 року.

Щоб скористатися механізмом, бажачі мають подати до податкових органів відповідну декларацію в електронній формі та відкрити спеціальний рахунок у банку. Форма Декларації та Порядок подання одноразової (спеціальної) добровільної декларації затверджені наказом Міністерства Фінансів України № 439 від 2 серпня 2021 року.

І ЗНОВУ ПРО ПДВ

2021 рік був також насиченим на прийняття законів про адміністрування податку на додану вартість. Так, набув чинності

Закон України № 1525-IX, відомий під назвою «закон про податок на Google». За цим законом з 1 січня 2022 року особи-нерезиденти, які надають електронні послуги на користь фізичних осіб та фізичних осіб — підприємців, що не є платниками ПДВ, будуть оподатковуватися ПДВ. Якщо за результатами попереднього календарного року загальна сума від здійснення нею операцій з постачання фізичним особам електронних послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, сукупно перевищує суму, еквівалентну 1 000 000 гривень, особа-нерезидент зобов'язана подати заяву про реєстрацію як платника ПДВ. Щоправда, така заява подається до податкових органів та розглядається ними за спрощеною процедурою. При цьому особу-нерезидента звільнено від обов'язку реєструвати податкові накладні, а сплата податкового зобов'язання може здійснюватися і в іноземній валюті.

Серед іншого Законом № 1525-IX включено норму, згідно з якою резиденти при виплаті нерезидентам доходу за виробництво та/або розповсюдження реклами повинні сплачувати податок за ставкою 20% від суми таких виплат за власний рахунок.

СУДОВА ВИЗНАЧЕНІСТЬ

Питання можливості оскарження наказу про проведення податкової перевірки стало предметом розгляду Великої Палати Верховного Суду (ВП ВС) під час розгляду справи № 816/228/17. За наслідком розгляду цієї справи у постанові від 8 вересня 2021 року ВП ВС сформував висновок, відповідно до якого оскарження наказу про проведення перевірки не є належним та ефективним способом захисту права платника податків. При цьому колегія судів відступила від висновку, викладеного Верховним Судом України у постанові від 27 січня 2015 року (справа № 21-425а14), згідно з яким невиконання вимог пункту 78.1 статті 78 та пункту 79.2 статті 79 Податкового кодексу України щодо підстав та умов здійснення документальної позапланової перевірки призводить до визнання такої перевірки незаконною та відсутності правових наслідків такої.

ВП ВС підкреслила, що неправомірність дій контролюючого органу при призначенні та проведенні перевірки не може бути предметом окремого позову, але може бути підставою позову про визнання протиправними рішень, прийнятих за наслідками такої перевірки. При цьому

НАЙБІЛЬШІ ПУБЛІЧНІ СПОРИ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

№ з/п	СУТЬ СПОРУ	СУМА (в доларах США)	ЮРИДИЧНІ ФІРМИ, ЯКІ СУПРОВОДЖУВАЛИ СПІР
1	Оскарження ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» податкового повідомлення-рішення	93,3 млн	LEXWELL & PARTNERS
2	Оскарження ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» податкового повідомлення-рішення, виданого за наслідками перевірки документації з трансфертного ціноутворення щодо контрольованих операцій	приблизно 60 млн	KPMG LAW UKRAINE
3	Оскарження компанією Goldfish-Invest-Bud донарахування податкових зобов'язань	приблизно 40 млн	VB PARTNERS
4	Оскарження ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» рішення місцевої ради про встановлення ставки земельного податку на 2017—2019 роки	36 млн	LEXWELL & PARTNERS
5	Спір між ПАТ «Одеський припортовий завод» та Офісом великих платників податків ДПС про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вчинити певні дії	18,5 млн	ГОРЕЦЬКИЙ ТА ПАРТНЕРИ
6	Спір між ТОВ «Фертеліта Груп» та Головним управлінням ДПС в Одеській області про оскарження податкових повідомлень-рішень	приблизно 8 млн	MITRAX
7	Спір між ПАТ «Шахта імені А.Ф. Засядька» та ДФС України про визнання протиправними та скасування вимог про сплату боргу та податкових повідомлень-рішень	7,5 млн	HILLMONT PARTNERS
8	Спір між СНП «Харнівзеленбуд» та Головним управлінням ДПС у Харківській області про скасування податкових повідомлень-рішень	6,8 млн	ШКРЕБЕЦЬ І ПАРТНЕРИ
9	Оскарження ТОВ Kroposrap UA податкових повідомлень-рішень, рішення щодо застосування штрафних санкцій та вимоги щодо сплати боргу	приблизно 6,3 млн	KPMG LAW UKRAINE
10	Спір між СП «Полтавська газонафтова компанія» та Головним управлінням ДПС у Полтавській області про оскарження податкових повідомлень-рішень про донарахування рентної плати	5,7 млн	ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ
11	Оскарження ТОВ «Хімальянс» податкових повідомлень-рішень	5,2 млн	MITRAX
12	Оскарження ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» податкових повідомлень-рішень	4,5 млн	LEXWELL & PARTNERS
13	Спір між КП «Харківські теплові мережі» та Офісом великих платників податків ДПС про звернення стягнення на грошові кошти	4,5 млн	ШКРЕБЕЦЬ І ПАРТНЕРИ
14	Оскарження ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» податкових повідомлень-рішень про донарахування сум податкових зобов'язань та штрафних санкцій	4,4 млн	LEXWELL & PARTNERS
15	Спір між КП «Харківські теплові мережі» та Офісом великих платників податків ДПС про скасування податкових повідомлень-рішень	4,2 млн	ШКРЕБЕЦЬ І ПАРТНЕРИ
16	Оскарження ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» податкових повідомлень-рішень про зменшення суми бюджетного відшкодування ПДВ та накладення штрафних санкцій	4,1 млн	AEQUO
17	Оскарження ДПАТ «НАН «Учарголізинг» податкового повідомлення-рішення Головного управління ДПС у м. Києві	3,1 млн	ГОРЕЦЬКИЙ ТА ПАРТНЕРИ
18	Спір за позовом СП «Полтавська газонафтова компанія» про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень Полтавської об'єднаної державної податкової інспекції ГУ ДФС у Полтавській області	2,7 млн	ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ
19	Оскарження ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» податкового повідомлення-рішення про зменшення суми бюджетного відшкодування ПДВ та накладення штрафних санкцій	2,6 млн	AEQUO

ПРИМІТКА: НАВЕДЕНІ СПОРИ, ЗАВЕРШЕНІ У ІВ НАРТАЛІ 2020 РОКУ — І—ІІІ В НАРТАЛАХ 2021 РОКУ. СПОРИ, ЗАЗНАЧЕНІ НА УМОВАХ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ДО ТАБЛИЦІ НЕ ВКЛЮЧЕНІ.

ПОДАТКОВА ПРАКТИКА

підставами для скасування таких рішень є не будь-які порушення, допущені під час призначення і проведення такої перевірки, а лише ті, що вплинули або об'єктивно могли вплинути на правильність висновків контролюючого органу за результатами такої перевірки та, відповідно, на обґрунтованість і законність прийнятого за результатами перевірки рішення.

Також було вирішено ще одне «болюче» питання: щодо сплати орендної плати за землі державної та комунальної власності, які були надані фізичній особі для створення фермерського господарства.

Судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у постанові від 18 червня 2021 року у справі № 400/1730/19 дійшла висновку, що податковий обов'язок щодо сплати орендної плати у таких правовідносинах лежить на орендарі земельної ділянки, який визначений у договорі оренди земельної ділянки і право користування земельною ділянкою якого зареєстровано в дер-

жавному реєстрі речових прав. Податковий обов'язок щодо сплати орендної плати за землі державної та комунальної власності виникає у фермерського господарства, для створення якого фізичній особі була надана земельна ділянка, після переходу до нього прав орендаря в установленому законом порядку.

ПРО ПЕРСПЕКТИВИ

З 1 січня 2022 року редакція Податкового кодексу України зазнає змін на підставі Законів України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збору даних та інформації, необхідних для декларування окремих об'єктів оподаткування» № 1117-IX, «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» № 466-IX та інших. Нас очікує врегулювання діяльності та здійснення оподаткування контрольованих іноземних компаній, запровадження РРО для ФОПів, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1 320 000 грн, тощо. Також планується прийняття нових законів щодо оподаткування у сфері IT-індустрії.

Крок за кроком

Одним із пріоритетів податкової політики Міністерства є робота з упровадження кроків Плану BEPS в Україні. Це передбачає як реалізацію вже прийнятих норм на рівні підзаконних актів, так і оцінку ефективності та достатності впроваджених заходів і розробку пропозицій щодо їх удосконалення. Нагадаю, що хоча Україна взяла на себе зобов'язання запровадити 4 з 15 кроків Плану BEPS (мінімальний стандарт), протягом 2019—2020 років було прийнято закони, завдяки яким Україна імплементує більше кроків, суттєва частина яких пов'язана з правилами трансфертного ціноутворення (ТЦУ).

Міністерство працює над запровадженням в Україні звітності в розрізі країн міжнародної групи компаній (МГК), яка є предметом автоматичного обміну інформацією та частиною «трирівневої документації» з ТЦУ згідно з кроком 13 Плану BEPS. Відповідно до концепції зазначеного кроку така звітність дасть змогу отримувати комплексну інформацію щодо діяльності МГК у розрізі конкретних юрисдикцій, здійснювати ефективний аналіз обсягів, структури операцій та специфіки діяльності МГК для цілей контролю ТЦУ.

Упроваджуючи цей крок, Міністерство затвердило форми та порядки заповнення звіту в розрізі країн МГК та повідомлення про участь у МГК. ДПС розробила відповідну звітність. Варто звернути увагу на роботу Міністерства з платниками податків у цьому напрямі: цьогогоріч ми оперативні врахували всі зауваження щодо практичного заповнення повідомлення, забезпечили можливість його подання з мінімальними ризиками спорів.

До речі, така швидка реакція стала можливою завдяки налагодженій

роботі Експертної ради з підготовки узагальнюючих податкових консультацій (УПК). УПК дають змогу усунути неоднозначне трактування відповідних норм податкового законодавства, створити єдину практику їх застосування платниками податків, контролюючими органами, судами. Як результат, із 12 консультацій, підготовлених із моменту відновлення роботи Експертної ради у 2020 році, 5 так чи інакше стосуються теми ТЦУ. Станом на сьогодні завершується робота над ще одною консультацією — щодо застосування концепції розумної економічної причини (ділової мети).

Іншим напрямом у компетенції Міністерства — порядок встановлення відповідності принципу «витягнутої руки» операцій із сировинними товарами. Було проведено кропітку роботу з підготовки документа із залученням фахівців ДПС, міжнародних експертів (зокрема експерта ОЕСР). Відбулася презентація проєкту широкому колу платників податків. Зараз опрацьовуються зауваження та коментарі, відповідну позицію щодо яких буде так само оприлюднено.

Упровадження кроків Плану дій BEPS, зокрема в контексті ТЦУ, є непростим процесом. Триває обговорення норм законодавства з ДПС, народними депутатами, міжнародними експертами та бізнесом, щоб максимально врахувати рекомендації ОЕСР з огляду на пріоритетність потреб національної економіки.

СВІТЛАНА ВОРОБЕЙ,
заступниця міністра фінансів України

ЛІДЕРИ РИНКУ. ОПОДАТКУВАННЯ

АВТОРИТЕТНІ ЮРИСТИ

- ВОЛОДИМИР КОТЕНКО (EY В УКРАЇНІ)
- ОЛЕКСАНДР МІНІН (КМ ПАРТНЕРИ)

ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

ПРОВІДНІ ЮРИДИЧНІ ФІРМИ

- КМ ПАРТНЕРИ
- EY В УКРАЇНІ
- BAKER MCKENZIE
- DLA PIPER UKRAINE**
- KPMG LAW
- SAYENKO KHARENKO
- AVELLUM
- ASTERS
- ЮРИДИЧНА ГРУПА EUCON
- GOLAW

ПРОВІДНІ ЮРИСТИ

- СВІТЛАНА МУСІЄНКО (SAYENKO KHARENKO)
- ГЕННАДІЙ ВОЙЦИЦЬКИЙ (BAKER MCKENZIE)
- ІЛЛЯ СВЕРДЛОВ (DLA PIPER UKRAINE*)
- ЯРОСЛАВ РОМАНЧУК (ЮРИДИЧНА ГРУПА EUCON)
- ВАДИМ МЕДВЕДЄВ (AVELLUM)

ІНШІ ВІДОМІ ЮРИДИЧНІ ФІРМИ*

- AEQUO
- AVIDBIZ
- DENTONS
- ГРАМАЦЬКИЙ І ПАРТНЕРИ
- ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ
- INTEGRITES
- LEGAL HOUSE
- REDCLIFFE PARTNERS
- ВДОВИЧЕН ТА ПАРТНЕРИ

ІНШІ ВІДОМІ ЮРИСТИ*

- ІГОР ДАВИДЕНКО (DENTONS)
- ВАЛЕНТИН ГВОЗДІЙ (GOLAW)
- ІРИНА КАЛЬНИЦЬКА (GOLAW)
- ІРИНА КАЛИТА (EY В УКРАЇНІ)
- РОМАН КОРЕН (BAKER MCKENZIE)
- ДЕНИС ЛИСЕНКО (AEQUO)
- ВАСИЛЬ МИЩЕНКО (AEQUO)
- ОКСАНА ОЛЕХОВА (KPMG LAW)
- СЕРГІЙ ПОПОВ (KPMG LAW)
- НАТАЛІЯ РАДЧЕНКО (LEGAL HOUSE)
- ОЛЬГА СОЛОВЙОВА (AVIDBIZ)
- КОСТЯНТИН СОЛЯР (ASTERS)
- ВІКТОРІЯ ФОМЕНКО (INTEGRITES)
- ПАВЛО ХОДАКОВСЬКИЙ (AVIDBIZ)
- ОЛЕКСАНДР ШЕМЯТКІН (КМ ПАРТНЕРИ)

ПОДАТКОВІ СПОРИ

ПРОВІДНІ ЮРИДИЧНІ ФІРМИ

- КМ ПАРТНЕРИ
- SAYENKO KHARENKO
- KPMG LAW
- ЮРИДИЧНА ГРУПА EUCON
- GOLAW
- AVELLUM
- MORIS
- LEXWELL & PARTNERS
- AEQUO
- СОКОЛОВСЬКИЙ І ПАРТНЕРИ

ПРОВІДНІ ЮРИСТИ

- ВІТАЛІЙ ОДЖИКОВСЬКИЙ (SAYENKO KHARENKO)
- ОЛЕКСАНДР ШЕМЯТКІН (КМ ПАРТНЕРИ)
- ЛАРИСА АНТОЩУК (ASTERS)
- ЯРОСЛАВ РОМАНЧУК (ЮРИДИЧНА ГРУПА EUCON)
- ІРИНА КАЛЬНИЦЬКА (GOLAW)

ІНШІ ВІДОМІ ЮРИДИЧНІ ФІРМИ*

- ADER HABER
- АМБЕР
- ASTERS
- EQUITY
- ГРАМАЦЬКИЙ І ПАРТНЕРИ
- ID LEGAL GROUP
- ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ
- INTEGRITES
- VB PARTNERS
- ВДОВИЧЕН ТА ПАРТНЕРИ

ІНШІ ВІДОМІ ЮРИСТИ*

- ВАСИЛЬ АНДРУСЯК (MORIS)
- ВОЛОДИМИР БЕВЗА (ЮРИДИЧНА ГРУПА EUCON)
- ВОЛОДИМИР ВАЩЕНКО (VB PARTNERS)
- ОЛЕГ ВДОВИЧЕН (ВДОВИЧЕН ТА ПАРТНЕРИ)
- ТЕТЯНА ДАНИЛЬЦЕВА (ADER HABER)
- ОЛЕГ ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ (ID LEGAL GROUP)
- ВАЛЕНТИН ГВОЗДІЙ (GOLAW)
- НАТАЛІЯ КУРИЛЕНКО (СОКОЛОВСЬКИЙ І ПАРТНЕРИ)
- ВАДИМ МЕДВЕДЄВ (AVELLUM)
- СВІТЛАНА МУСІЄНКО (SAYENKO KHARENKO)
- АНДРІЙ РЕУН (ЮРИДИЧНА ГРУПА LCF)
- МИРОСЛАВА САВЧУК (AEQUO)
- ВЛАДИСЛАВ СОКОЛОВСЬКИЙ (СОКОЛОВСЬКИЙ І ПАРТНЕРИ)
- ВІКТОРІЯ ФОМЕНКО (INTEGRITES)
- СЕРГІЙ ЧУЄВ (EQUITY)
- ЄВГЕН ШКРЕБЕЦЬ (ШКРЕБЕЦЬ І ПАРТНЕРИ)

* — в алфавітному порядку. ** — у червні 2021 року ніївський офіс DLA PIPER був призначений KINSELLAR, ДНЕРЛО, UKRAINIAN LAW FIRMS 2021. A HANDBOOK FOR FOREIGN CLIENTS